

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

обов'язкового освітнього компонента

МЕТОДИКА ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ,
ЕКОНОМІКИ

(назва ОК)

підготовки _____ магістра _____
(назва освітнього рівня)
спеціальності _____ 014.07 Середня освіта (Географія) _____
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми Середня освіта
(Географія. Економіка) _____
(назва освітньо-професійної програми)

Силабус обов'язкового освітнього компонента «Методика профільного навчання географії, економіки» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія. Економіка)».

Розробник: к. п. н., доц. Ткачук Н. М.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Потапова А. Г.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
протокол № 12 від 19 червня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна/заочна форма навчання	<i>01 Освіта / Педагогіка</i> <i>014.07 Середня освіта (Географія)</i> <i>Середня освіта (Географія, Економіка)</i> <i>Магістр</i>	Обов'язковий
Кількість годин / кредитів ДФН – 150 / 5 ЗФН – 150 / 5		Рік навчання 1-й
		Семестр 2-й
ІНДЗ: немає		Лекції - 36 год / 8 год
		Практичні - 36 год / 10 год
		Самостійна робота - 66 год / 110 год
		Консультації - 12 год / 22 год
		Форма контролю: Екзамен
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

ПІП Ткачук Надія Михайлівна

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація:

Телефон 0974852583

Електронна пошта: Tkachuk.Nadiia@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Обов'язковий освітній компонент «Методика профільного навчання географії, економіки» передбачає підготовку магістрів до педагогічної діяльності в умовах старшої профільної школи та закладів фахової передвищої освіти. Освоєння курсу спрямовується на формування професійних компетентностей відповідно до стратегій переходу на профільну середню освіту, передбачає установку здобувачів до постійного розвитку й удосконалення.

Компонент має теоретико-практичний характер і сприяє формуванню у майбутніх вчителів географії, економіки, викладачів фахової передвищої, вищої освіти здатності до організації та проведення інноваційної освітньої діяльності, здійснення науково-педагогічних досліджень. Даний компонент забезпечує розуміння мети і завдань, принципів, форм та технологій профільного навчання в старшій школі та допрофільної підготовки на рівні шкільної базової освіти.

Важливим є оволодіння здобувачами методикою проведення практичних робіт. Під час семінарських занять та індивідуальної самостійної роботи здобувачі вищої освіти набувають вміння: планувати освітню діяльність, використовуючи технологічний підхід до організації освітнього процесу, реалізовувати зміст навчальних програм різними засобами та техніками інноваційних педагогічних технологій; аналітично застосовувати інноваційні

технології у процесі своєї професійної діяльності.

2. Пререквізити

Освітні компоненти навчального плану другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), а саме: «Освітній менеджмент», «Психологія взаємодії», «Природні територіальні системи», «Сучасні концепції економічної науки та освіти». Вивчення освітнього компонента пов'язується із системою знань здобувачів освіти, сформованих в освітніх компонентах педагогіки, психології, методики навчання географії, економіки на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Постреквізити

Опанування обов'язкового освітнього компонента забезпечить наступність вивчення освітніх компонентів за навчальним планом, зокрема педагогічної складової: «Методика позашкільної та краєзнавчої роботи», «Педагогічна практика», «Переддипломна педагогічна практика», сприятиме виконанню випускної кваліфікаційної роботи, а в подальшому – у професійній діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента спрямована на формування у здобувачів освіти системи теоретичних знань щодо методики викладання географії та економіки, інноваційних технологій навчання в закладах ЗСО, фахової передвищої освіти, формування умінь раціональної організації власної педагогічної праці, здійснення педагогічних досліджень, а також розвитку методичних вмінь, спрямованих на виконання функцій вчителя сучасної профільної школи, викладача закладу фахової передвищої, вищої освіти.

Завдання:

- 1) ознайомлення з теоретико-практичними засадами методики навчання географії, економіки, в розрізі наступності базової середньої та профільної освіти;
- 2) формування у здобувачів вмінь працювати з навчально-методичною літературою, аналізувати шкільні навчальні програми, підручники та посібники з географії, економіки;
- 3) освоєння змісту, структури і методичних особливостей вивчення шкільних географічних та економічних курсів в старшій профільній школі;
- 4) вироблення навичок планувати і конструювати процес навчання у закладах освіти, розробляти і впроваджувати на практиці різні технології навчання;
- 5) формування розуміння проектування освітнього процесу з врахуванням умов інклюзивного освітнього середовища, дистанційної форми навчання;
- 6) удосконалення умінь використовувати методи і засоби проведення інформаційного пошуку, умінь самостійно поповнювати свої знання з різних джерел інформації;
- 7) вироблення установки творчо аналізувати та рефлексувати результати власних навчальних досягнень та практичних навичок.

4. Результати навчання (Компетентності)

Процес вивчення освітнього компонента спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (**ЗК 1**);
- здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт (**ЗК 3**);
- здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним (**ЗК 4**);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення (**ЗК5**);
- здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати (**ЗК 7**).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної

діяльності **(ФК 1)**;

- здатність використовувати інновації у професійній діяльності **(ФК 2)**;
- здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя **(ФК 3)**;
- здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання **(ФК 4)**;
- здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку **(ФК 5)**;
- здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу **(ФК 6)**;
- здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища **(ФК 7)**;
- здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності **(ФК 8)**;
- здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички **(ПК1)**;
- здатність розв'язувати задачі у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позакласної роботи, спрямовані на формування у здобувачів освіти ключових і предметних географічних компетентностей, фахового світогляду **(ПК 2)**;
- здатність здійснювати самостійно та організовувати дослідницьку діяльність здобувачів освіти з використанням сучасних методів і технологій, прикладних географічних досліджень природних і суспільних явищ та процесів, адаптованих під конкретні умови освітньої діяльності, узагальнювати отримані результати, презентувати їх **(ПК 3)**;
- здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної педагогічної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем **(ПК 4)**;
- здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань, пояснювати їх письмовими, усними та візуальними засобами на різних просторових рівнях (світовому, регіональному, державному, локальному), працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом **(ПК 5)**;
- здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності **(ПК 6)**;
- здатність до організації та проведення позанавчальної роботи здобувачів освіти географічного, краєзнавчого, туристського або іншого фахового спрямування **(ПК 7)**.

Програмні результати навчання

Процес вивчення освітнього компонента сприятиме формуванню елементів наступних програмних результатів навчання:

- демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області **(РН 1)**;
- демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо **(РН 2)**;
- називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість **(РН 3)**;

– формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність **(РН 4)**;

– описує методику розробки освітніх проєктів, *пояснює* зміст та призначення їх етапів, *аналізує* спроможність управління процесом їх впровадження, *прогнозує* очікувані результати **(РН 5)**;

– визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження **(РН 6)**;

– визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності **(РН 7)**;

– описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя **(РН 8)**;

– демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання **(РН 9)**;

– називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності **(РН10)**;

– демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу **(РН 11)**;

– знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища **(РН 12)**;

– демонструє здатність діяти автономно і в команді **(РН 13)**;

– демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів **(РН 14)**;

– розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків **(ПРН 1)**;

– обирає шляхи розв'язання практичних задач у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позанавчальної роботи, творчо застосовує методи формування ключових і предметних географічних компетентностей здобувачів у закладах освіти різного типу **(ПРН 2)**;

– знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організувати дослідницьку роботу **(ПРН 3)**;

– обґрунтовує вибір сучасних методів і технологій прикладних географічних досліджень, профільного навчання географії, позанавчальної роботи зі здобувачами освіти, володіє методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, демонструє вміння організувати дослідницьку роботу здобувачів освіти **(ПРН 4)**;

– обирає форми та методи організації освітнього процесу з орієнтацією на світовий і національний рівень, володіє вміннями працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом, підбирати спеціальну літературу та картографічні твори **(ПРН 5)**;

– демонструє володіння спеціалізованими уміннями та навичками розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності **(ПРН 6)**;

– здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології (ПРН 7).

5. Структура освітнього компонента

Структура освітнього компонента ДФН

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	*Форма контролю/ Бали
ЗМ 1. Загальні теоретико-практичні основи дидактики географії, економіки в умовах профільного навчання						
Тема 1. Теоретичні основи методики навчання географії, економіки. Компетентнісний, проблемно-діяльнісний підхід як необхідна умова профільного навчання географії, економіки	9	2	2	4	1	РМГ/1
Тема 2 Особливості організації і роль науково-дослідницької роботи вчителя географії, економіки. Методи педагогічних наукових досліджень у шкільній географії, економіці	9	2	2	4	1	Р/1
Тема 3 Зміст курсу географії на рівні профільної освіти. Концепція змісту географічної освіти на етапі допрофільного навчання в базовій середній школі	9	2	2	4	1	Р/2
Тема 4. Зміст курсу економіки на рівні профільної освіти.. Концепція змісту економічної освіти на етапі допрофільного навчання в базовій середній школі	9	2	2	4	1	Р/3
Тема 5. Формування географічних та економічних компетентностей учнів. Психодидактичне підґрунтя навчання	9	2	2	4	1	Р/3
Тема 6. Форми організації навчання географії, економіки в профільній школі. Особливості організації процесу навчання, засобів і методів викладання курсів географії, економіки в умовах профільного навчання	10,5	2	2	6	0,5	РМГ/3
Тема 7. Урок – основна форма організації навчання географії, економіки	14,5	4	4	6	0,5	ДС/2 Р/3
Тема 8. Контроль і корекція навчальних досягнень учнів з географії, економіки. Оцінювання предметної компетентності учнів з географії, економіки в розрізі підходів до оцінювання в НУШ	10	2	2	6	-	РМГ/2
Разом за модулем 1	80	18	18	38	6	20
ЗМ 2. Засади технологічного підходу в освітньому процесі старшої профільної школи, закладів фахової передвищої, вищої освіти						

Тема 9. Технології в освітній сфері. Інноваційні технології навчання: умови запровадження, різновиди, зміст, особливості	6,5	2	2	2	0,5	РМГ/2
Тема 10. Особливості використання традиційних та інноваційних педагогічних технологій, технік навчання географії, економіки в старшій профільній школі	10,5	4	4	2	0,5	РМГ /2
Тема 11. Особливості запровадження педагогічних технологій у сучасному закладі фахової передвищої, вищої освіти. Педагогічна культура викладача вищої школи	9	2	2	4	1	Р/2
Тема 12. Технології та техніки профільного навчання географії, економіки в умовах діджиталізації та дистанційної освіти	9	2	2	4	1	Р/3
Тема 13. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі	9	2	2	4	1	РМГ/3
Тема 14. STEAM-технології як засіб реалізації інтегрованого навчання в старшій профільній школі	9	2	2	4	1	РМГ /3
Тема 15. Інноваційна діяльність педагога. Тайм – менеджмент як технологія ефективної організації інноваційної діяльності	8,5	2	2	4	0,5	РМГ/3
Тема 16. Роль особистості та ораторського мистецтва педагога	8,5	2	2	4	0,5	РМГ/2
Разом за модулем 2	70	18	18	28	6	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота (ЗМ 1)						30
Модульна контрольна робота (ЗМ 2)						30
Всього годин / Балів	90	10	14	88	8	100

Структура освітнього компонента ЗФН

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	*Форма контролю/ Бали
ЗМ 1. Загальні теоретико-практичні основи дидактики географії, економіки в умовах профільного навчання						
Тема 1. Теоретичні основи методики навчання географії, економіки. Компетентнісний, проблемно-діяльнісний підхід як необхідна умова профільного навчання географії, економіки	7	0,5	0,5	5	1	ДМ/РМГ/1
Тема 2 Особливості організації і роль науково-дослідницької роботи вчителя географії, економіки. Методи педагогічних наукових досліджень у шкільній географії, економіці	7	0,5	0,5	5	1	Р/1
Тема 3 Зміст курсу географії на рівні	7	0,5	0,5	5	1	Р/2

профільної освіти. Концепція змісту географічної освіти на етапі допрофільного навчання в базовій середній школі						
Тема 4. Зміст курсу економіки на рівні профільної освіти.. Концепція змісту економічної освіти на етапі допрофільного навчання в базовій середній школі	7	0,5	0,5	5	1	P/3
Тема 5. Формування географічних та економічних компетентностей учнів. Психодидактичне підґрунтя навчання	12,5	0,5	1	10	1	P/3
Тема 6. Форми організації навчання географії, економіки в профільній школі. Особливості організації процесу навчання, засобів і методів викладання курсів географії, економіки в умовах профільного навчання	12,5	0,5	1	10	1	PMГ/3
Тема 7. Урок – основна форма організації навчання географії, економіки	13,5	0,5	1	10	2	ДС/2 P/3
Тема 8. Контроль і корекція навчальних досягнень учнів з географії, економіки. Оцінювання предметної компетентності учнів з географії, економіки в розрізі підходів до оцінювання в НУШ	13,5	0,5	1	10	2	PMГ/2
Разом за модулем 1	80	4	6	60	10	20
ЗМ 2. Засади технологічного підходу в освітньому процесі старшої профільної школи, закладів фахової передвищої, вищої освіти						
Тема 9. Технології в освітній сфері. Інноваційні технології навчання: умови запровадження, різновиди, зміст, особливості	7	0,5	0,5	5	1	PMГ/2
Тема 10. Особливості використання традиційних та інноваційних педагогічних технологій, технік навчання географії, економіки в старшій профільній школі	7	0,5	0,5	5	1	PMГ /2
Тема 11. Особливості запровадження педагогічних технологій у сучасному закладі фахової передвищої, вищої освіти. Педагогічна культура викладача вищої школи	7	0,5	0,5	5	1	PMГ/2
Тема 12. Технології та техніки профільного навчання географії, економіки в умовах діджиталізації та дистанційного освіти	7	0,5	0,5	5	1	P/3
Тема 13. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі	8	0,5	0,5	5	2	PMГ/3
Тема 14. STEAM-технології як засіб реалізації інтегрованого навчання в старшій профільній школі	8	0,5	0,5	5	2	PMГ /3
Тема 15. Інноваційна діяльність педагога. Тайм – менеджмент як технологія ефективної організації інноваційної діяльності	13	0,5	0,5	10	2	PMГ/3
Тема 16. Роль особистості та ораторського мистецтва педагога.	13	0,5	0,5	10	2	PMГ/2
Разом за модулем 2	70	4	4	50	12	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота (ЗМ 1)						30

Модульна контрольна робота (ЗМ 2)						30
Всього годин / Балів	150	8	10	110	22	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо

6. Завдання для самостійного опрацювання

Тема змістового модуля	Тема для самостійного опрацювання	Види самостійної роботи
Тема 1.	Становлення та розвиток профільного навчання географії, економіки в практиці вітчизняної шкільної освіти	Повідомлення Презентація
Тема 2.	Історія розвитку шкільної географії та методики її викладання	Повідомлення
Тема 3.	Особливості шкільної географічної та економічної освіти у зарубіжних країнах	Презентація
Тема 4.	Позакласна робота з географії, економіки в старшій профільній школі	Повідомлення.
Тема 5.	Система засобів навчання географії та дидактичні вимоги до їх використання. Графічно-знакові географічні навчальні моделі	Повідомлення Презентація
Тема 6.	Методи і методичні підходи (прийоми) формування географічних знань. Систематизація методів навчання географії: вербальні, ілюстративно-демонстраційні, прикладні прийоми навчання	Повідомлення Презентація
Тема 7.	Методи роботи з географічною картою	Повідомлення
Тема 8.	Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання	Повідомлення Презентація
Тема 9.	Технологія інтерактивного навчання	Повідомлення Презентація
Тема 10.	Ігрові технології навчання	Повідомлення Презентація
Тема 11.	Технологія розвитку критичного мислення	Презентація
Тема 12.	Проектна технологія	Повідомлення Презентація
Тема 13.	Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти	Повідомлення Презентація
Тема 14.	Особливості інноваційної діяльності педагога	Повідомлення Презентація
Тема 15.	Застосування комп’ютеризованого навчання географії	Повідомлення Презентація
Тема 16.	Стилі педагогічного спілкування	Повідомлення Презентація

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять є обов’язковим. Здобувачі другого рівня вищої освіти зобов’язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених освітнім компонентом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Здобувач повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності регламентовані наступними документами: Кодекс

академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про комітет з етики наукових досліджень ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/normatyvno-pravova-baza/).

Вивчаючи даний освітній компонент, здобувачі погоджуються виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках освітнього компонента для оцінювання знань здобувачів освіти.

Політика щодо дедлайнів та перекладання. У разі відсутності здобувача освіти на семінарських заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом практичних занять, і одержати відповідні оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбутися до останнього семінарського (практичного) заняття під час індивідуально-консультативної роботи викладача. Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань для самостійної роботи). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна під час консультації у вільний від аудиторних занять час.

Відпрацювання практичних робіт, які передбачали оцінювання участі в дискусії, тренінгу, роботу в групах здійснюється через виконання завдань самостійної роботи до теми.

Неформальна освіта при викладанні освітнього компонента

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Viznannya_rezultativnavchannya_vnu_im_lesy_ukrainky.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

V. Підсумковий контроль

Рейтинг здобувача освіти з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_vnu_im_lesy_ukrainky.pdf).

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за контрольні заходи змістових модулів, які проводяться у формі тестування, зокрема комп'ютерного (максимум – 30 балів за кожен змістовий модуль, всього 60 балів), участь у дискусіях, роботу в малих групах (максимум – 25 бал), виконання індивідуальної роботи за темами практичних (максимум – 15 балів).

Якщо у підсумку виконання всіх видів навчальної роботи здобувач освіти за результатами поточного та модульного контролю набирає не менше 75 балів, то за його бажанням, отримана ним оцінка може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента. У протилежному випадку або за бажанням здобувача освіти підвищити рейтинг, він складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульного контролю, анулюються. Екзаменаційна оцінка визначається у балах (від 0 до 60) за результатами

виконання екзаменаційних завдань.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу та практичних вмінь і навичок з окремого освітнього компонента за семестр. Екзамен проходить у формі усної відповіді здобувача освіти згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань здобувачів освіти та їх вмінь і навичок використовувати відповідні знання на практиці. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Питання до екзамену

1. Зміст курсу «Методика профільного навчання географії, економіки», структура дисципліни та зв'язок з іншими науками.
2. Теоретичні та методичні основи компетентнісного підходу при формуванні географічних та економічних знань учнів.
3. Початковий період розвитку шкільної географії та методики її навчання (від започаткування навчання до початку ХХ століття).
4. Розвиток шкільної географії та методики її навчання у радянський період (від 1917 р. до 1991 р.).
5. Розвиток української шкільної географії й економіки та методики їх навчання у період від 1991 р. до сьогодні.
6. Методи науково-педагогічного дослідження теоретичного рівня.
7. Методи науково-педагогічного дослідження експериментально-емпіричного рівня.
8. Організація та методика проведення науково-педагогічних експериментів.
9. Основні етапи науково-педагогічного дослідження та характеристика роботи на кожному з них.
10. Загальна характеристика принципів навчання географії й економіки.
11. Розкрийте зміст принципу науковості навчання та обґрунтуйте особливості його використання при вивченні географії чи економіки.
12. Розкрийте зміст принципу доступності навчання та обґрунтуйте особливості його використання при вивченні географії чи економіки.
13. Розкрийте зміст принципів систематичності і системності навчання та обґрунтуйте особливості їх використання при вивченні географії чи економіки.
14. Розкрийте зміст і особливості використання принципів свідомості й активності учнів у навчанні та зв'язку навчання з життям (зв'язку теорії з практикою).
15. Розкрийте зміст і особливості використання принципу індивідуального підходу до учнів у навчанні та принципу міцності засвоєння знань, умінь і навичок.
16. Розкрийте зміст принципу наочності у навчанні та обґрунтуйте особливості його використання при вивченні географії чи економіки.
17. Розкрийте зміст краснавчального принципу навчання та обґрунтуйте особливості його використання при вивченні географії чи економіки.
18. Відображення краснавчального принципу навчання у працях Коменського Я. А., Ушинського К. Д.
19. Формування знань з географії. Емпіричні і теоретичні знання з географії.
20. Формування географічних уявлень і понять.
21. Розкрийте зміст методів навчання (як дидактичної категорії) та обґрунтуйте їх класифікацію.
22. Охарактеризуйте систему методів навчання, виділених за внутрішньою психологічною сутністю (за характером навчально-пізнавальної діяльності учнів).
23. Охарактеризуйте систему методів навчання, що виділені за використаними джерелами знань.
24. Охарактеризуйте словесні методи навчання та розкрийте загальні

особливості їх застосування при вивченні географії та економіки.

25. Охарактеризуйте різновиди усного викладу знань та розкрийте прийоми їх використання при вивченні географії та економіки.

26. Охарактеризуйте методичні особливості використання різновидів бесід та обґрунтуйте окремі прийоми їх використання при вивченні географії та економіки.

27. Дайте загальну характеристику наочних методів навчання та обґрунтуйте окремі прийоми їх використання при вивченні географії та економіки.

28. Розкрийте зміст практичних методів навчання та обґрунтуйте окремі прийоми їх використання при вивченні географії та економіки.

29. Зміст та диференціація засобів навчання географії.

30. Аналітично-ілюстративні графічно-знакові географічні навчальні моделі та методичні особливості їх використання.

31. Картографічно-геоінформаційні графічно-знакові географічні навчальні моделі та методичні особливості їх використання.

32. Структурно-логічні графічно-знакові географічні навчальні моделі та методичні особливості їх використання.

33. Методичні особливості використання карт при навчанні географії.

34. Структура підручника з географії, економіки та методичні особливості роботи учнів з підручником.

35. Методичні особливості використання вчителем технічних засобів навчання при вивченні географії та економіки.

36. Загальна характеристика форм організації навчально-виховного процесу.

37. Вимоги до уроку як основної форми навчально-виховного процесу у школі.

38. Розкрийте методичні особливості підготовки вчителя до уроку та обґрунтуйте мету уроку як ключову основу технології його проведення.

39. Загальна характеристика традиційних типів уроків.

40. Розкрийте структуру та методичні особливості проведення комбінованого та вступних уроків при вивченні географії та економіки.

41. Розкрийте методичні особливості проведення практичних робіт на прикладах вивчення географії чи економіки.

42. Розкрийте особливості форм навчання в закладах фахової передвищої, вищої освіти.

43. Загальна характеристика нетрадиційних типів уроків.

44. Розкрийте методичні особливості проведення уроку-лекції на прикладі вивчення географії чи економіки.

45. Розкрийте методичні особливості проведення уроку-семінару на прикладі вивчення географії чи економіки.

46. Розкрийте методичні особливості проведення уроку-конференції на прикладі вивчення географії чи економіки.

47. Розкрийте методичні особливості проведення ігрових уроків на прикладах вивчення географії чи економіки.

48. Методичні особливості проведення контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

49. Методика організації та проведення навчальних екскурсій.

50. Зміст та диференціація позакласного навчання.

51. Перманентне (постійне) позакласне навчання (факультатив, гурток тощо) при вивченні географії та економіки.

52. Систематичне позакласне навчання (предметний тиждень, олімпіада тощо) при вивченні географії та економіки.

53. Епізодичне (нерегулярне) позакласне навчання (екскурсія, похід тощо) при вивченні географії.

54. Методичні особливості вивчення загальної географії 6-й клас), курсу географії

«Материка та океани» (7-й клас) в контексті допрофільної підготовки.

55. Методичні особливості формування знань про материк (на прикладі вивчення Африки).

56. Методичні особливості вивчення курсів географії «Україна у світі: природа, населення»(8-й клас), «Україна і світове господарство» (9-й клас) в контексті допрофільної підготовки.

57. Методичні особливості вивчення курсів географії в 10–11 класах на профільному рівні.

58. Методичні особливості вивчення курсів географії в 10–11 класах на рівні стандарту.

59. Методичні особливості формування економічних знань у закладі освіти.

60. Методичні особливості вивчення курсу «Підприємництво та фінансова грамотність» (8–9 клас).

61. Методичні особливості вивчення курсу «Фінансова грамотність» та «Економіка» в старшій профільній школі.

62. Формування ключових компетентностей при вивченні предмета «Економіка».

63. Педагогічні технології: терміни й поняття. Систематизація технологій навчання географії, економіки.

64. Розкрийте зміст проблемного підходу до формування знань учнів та основні етапи розкриття навчальної проблеми.

65. Обґрунтуйте технології проблемного підходу до формування географічних чи економічних знань учнів.

66. Розкрийте зміст та особливості використання інтерактивних методів навчання та обґрунтуйте окремі прийоми їх використання при вивченні географії та економіки.

67. Обґрунтуйте використання технології проєктного навчання на прикладах вивчення географії чи економіки.

68. Обґрунтуйте використання технології розвитку критичного мислення на прикладах вивчення географії чи економіки.

69. Основи комунікативної культури педагога. Стили педагогічного спілкування.

70. Дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі здобувачами та викладачами.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література

Основна

1. Аксьонова О. В. Методика викладання економіки. URL :

<http://nauchim.org.ua/uchebnaja-literatura/pedagogika/34>.

2. Балягіна І. А., Богорад М. А., Ковальчук Г. О. Методика викладання економіки. URL : <http://gendocs.ru/v16348/?cc=>.
3. Вішнікіна Л. П. Компетентнісне навчання географії в основній школі: монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2017. 407 с.
4. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
5. Самойленко В. М., Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. Дидактика географії : монографія (електронна версія). К. : Ніка-Центр, 2013. 570 с.
6. Самойленко В. М., Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К. : ДП «Прінт Сервіс», 2016. 240 с.
7. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії: Підручник. К. : ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.
8. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
9. Методика викладання економіки в школі : навчальний посібник. К. : Ліра. 184 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/441817.pdf.
10. Варакута О. М. Методика навчання географії (курс лекцій): Навчальний посібник. Переробл. і доп. Тернопіль : Тайп, 2019. 177 с.
11. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії в профільній школі: теорія і практика: Монографія. К. : Педагогічна думка, 2013. 380 с
12. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання). Х. : ВГ «Основа», 2016. 112 с.
13. Назаренко Т. Г. Практичні роботи як метод формування економіко-географічних понять. *Географія*. 2012. № 10 (206). С. 12–13.
14. Ткачук Н. М. Педагогічні технології навчання в старшій профільній школі : навчально-методичний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 184 с.
15. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії: підручник. К. : Картографія, 2012. С. 94–139.
16. Чубрей О. С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу: монографія. Чернівці : Технодрук, 2020. 376 с.

Додаткова

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Географія (6–9 класи) : Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.geography-6-9.pdf>.
3. Географія (10–11 класи, рівень стандарту) : Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.
4. Географія (10–11 класи, профільний рівень) : Навчальна програма, затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.
5. Економіка (10–11 класи, профільний рівень) : Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом МОН України від 03 серпня 2022 року № 698. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednyaosvita/navchalni-programi/navchalni%20programi-dlya-10-11-klasiv>.

6. Концепція навчання географії України в основній та старшій школі /за заг. ред. д-ра пед. наук О. М. Топузова та канд. пед. наук О. Ф. Надтоки. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 56 с.

7. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go>.

8. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

9. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report.

10. Краєць Н. В. Краєзнавча робота в контексті навчально-виховної діяльності сучасного закладу освіти. Методичний посібник. URL: <https://vseosvita.ua/library/turistsko-kraeznavcarobota-v-konteksti-dialnosti-sucasnogo-zakladu-osviti-1938.html>.

11. Пометун О. І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі : навч.-метод. посіб. К., 2020. 104 с.

12. Ткачук Н. М., Мандрик І. П., Петрук М. Є. Формувальне оцінювання як інноваційний аспект шкільної географічної освіти в новій українській школі. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія: педагогічні науки*. 2022. Вип. 206. С. 208–215.

13. Ткачук Н. М., Барський Ю. М. Практичні аспекти підготовки майбутніх вчителів географії, економіки до професійної діяльності в НУШ. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2022. № 3. С. С.64–72

14. Marusynets, M., Vovkochyn, L., Yakymenko, S., Tkachuk, N., & Tymchenko, A. Innovative educational technologies in the system of specialist's professional training. *Amazonia Investiga*, 2022. 11 (60). P. 177–186. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.60.12.19>.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Верховної ради України (Законодавство України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Офіційний сайт Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <http://vnu.edu.ua/uk>.

3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/>.

4. Офіційний сайт Державної наукової установи ІМЗО. URL: <https://imzo.gov.ua/>.

5. Офіційний сайт Українського географічного товариства URL: <https://geotov.org.ua/>.

6. Природні парки. URL: <https://www.nationalparks.in.ua/zapovidnyky/pryrodni>.

7. Студія онлайн-освіти «EdEra». URL: <https://www.ed-era.com/courses>.

8. Онлайн-медіа про освіту та виховання дітей в Україні «Освіторія». URL: <https://osvitoria.media/>.

9. Освітній проєкт «На урок» URL: <https://naurok.com.ua/project>.